

В. Є. Іванчукаспірантка кафедри кафедри загальної теорії права та держави
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЯКІСНО-ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ

Статтю присвячено дослідженню якісно-змістовної характеристики суб'єктного складу правового моніторингу. Визначено, що в українській теорії права досі не створено належної доктринальної бази та методології правового моніторингу. Встановлено, що сучасна теорія оперує поняттями: «моніторинг закону», «моніторинг законодавства», «моніторинг законодавства і правозастосовчої практики», «моніторинг правового простору (поля)», «моніторинг нормативно-правових актів», «моніторинг земель», «моніторинг злочинності», «моніторинг навколишнього природного середовища». При цьому, спільним для вказаних трактувань моніторингу є те, що вказаний термін розглядається, незалежно від різновиду, як система спостережень за станом певних явищ. Таким чином, у вказаному аспекті розуміння моніторингу та правового моніторингу за змістом є майже тотожними.

Обґрунтовано, що багатогранність об'єктів правового моніторингу зумовлює і розмаїття суб'єктів, причетних до його проведення. При цьому, коло суб'єктів правового моніторингу на теперішній час у правовій системі України нормативно не визначено, що дає можливість їх широкого доктринального бачення.

Звівши воєдино проведену дискрипцію суб'єктів моніторингової діяльності, розглянуто окремих суб'єктів правового моніторингу. Акцентовано увагу на тому, що незважаючи на активне, однак фрагментарне запровадження окремих напрямків моніторингової діяльності, яку виконують окремі суб'єкти, на теперішній час в Україні відсутня концептуальність в організації та проведенні правового моніторингу. Разом із тим, ґрунтовний аналіз концептуальних засад проблематики здійснення правового моніторингу свідчить про нагальність питання їх удосконалення.

Аналіз наукового розуміння правового моніторингу як явища сприяв формуванню уявлення про його можливості.

Ключові слова: моніторинг, моніторингова діяльність, правовий моніторинг, об'єкт, суб'єкт.

На сучасному етапі розвитку України як демократичної, правової, соціальної держави, на шляху її утвердження в геополітичному оточенні, включення до європейських та світових інтеграційних процесів, значної ролі відіграють процеси адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, впровадження суспільно-необхідних реформ, що, своєю чергою, має наслідком активізацію процесів нормотворення. Разом із тим, відсутність єдиної, науково обґрунтованої концепції забезпечення якості та ефективності процесу нормотворення, цілісності правотворчого та правозастосовного процесів результатом має нагромадження конгломерату нормативно-правових актів, виникнення проблеми їх ефективності, розрізненості правових систем різних рівнів, призводить до утворення прога-

лин та колізій в законодавстві, що з точки зору вимоги забезпечення єдності правового простору йде у розріз сучасним тенденціям правового розвитку та міжнародним стандартам.

У вказаному аспекті чи не єдиним способом вирішення зазначеної проблематики є здійснення правового моніторингу, якого спрямовано на своєчасний аналіз дії нормативно-правових актів з метою забезпечення єдності правового простору, досягнення ефективності та дієвості чинного законодавства, відповідності його повноти й змістовності наповнення сучасним вимогам розвитку держави та її інститутів.

Разом із тим, правовий моніторинг є порівняно новим та не достатньо вивченим правовою наукою явищем, поняття, доктрина та методологія якого в Україні тільки зароджується. А тому теоретична та практична значи-

мість проведеного дослідження, яке є надзвичайно своєчасним та актуальним, не викликає сумнівів.

Ступінь розробленості проблеми. Одним із негативних факторів на шляху до вдосконалення правової системи України є те, що в українській теорії права досі не створено належної доктринальної бази та методології правового моніторингу. Разом із тим, складних та суперечливих питань, які стосуються проблематики правового моніторингу, прямо чи опосередковано торкалися вітчизняні теоретики та практики у роботах, присвячених нормотворчому процесу та нормотворчій техніці. Так, наприклад, Ю.В. Градова розглядає правовий моніторинг як засіб попередження недоліків українського законодавства [8]. В.М. Косович досліджує правовий моніторинг як засіб вдосконалення нормативно-правових актів України [11]. Серед інших науковців, які досліджували вказаний феномен, також можна відзначити Т.О. Анцупову, М.В. Афанасьєву, Т.М. Барабаш, О. В. Зайчука, О.Л. Копиленка, О.В. Музу, Н.Р. Нижник, І.І. Онищука та ін. Однак проаналізувавши науковий масив щодо досліджуваної тематики, можемо зазначити, що не дивлячись на вже існуючий науковий масив, дослідженню питань, пов'язаних із висвітленням особливостей суб'єктного складу правового моніторингу в Україні, у науковій літературі уваги майже не приділялося. Більш того, питання про суб'єкти правового моніторингу досі не мають загальноприйнятого вирішення та залишаються предметом гострих дискусій.

Мета дослідження. Метою дослідження є здійснення якісно-змістовної характеристики суб'єктного складу правового моніторингу.

Виклад основного матеріалу. Як уже було попередньо зазначено, в Україні проблематика правового моніторингу є достатньо новою та неапробованою. При цьому, термін «моніторинг» є досить вживаним, використовується для аналізу стану досить широкого кола суспільних відносин та застосовується у різних юридичних сферах, про що свідчать численні визначення вказаного поняття. Так, наприклад, автори Великого тлумачного словника сучасної української мови вказують, що моніторинг – це безперервне стеження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату, а також прогнозування та запобігання критичним ситуаціям [6, с. 687]. Разом із тим, в юридичній літературі використовують терміни: «моніторинг закону»,

«моніторинг законодавства», «моніторинг законодавства і правозастосовчої практики», «моніторинг правового простору (поля), «моніторинг нормативно-правових актів» [7, с. 16], «моніторинг земель», «моніторинг злочинності», «моніторинг навколишнього природного середовища» [20, с. 764–765]. Спільним для вказаних трактувань моніторингу є те, що цей термін розглядається, незалежно від різновиду, як система спостережень за станом певних явищ. Таким чином, у вказаному аспекті розуміння моніторингу та правового моніторингу за змістом є майже тотожними.

Говорячи ж про понятійне навантаження терміна «правовий моніторинг», слід вказати, що його трактування у правовій літературі також різняться, мають різний обсяг та зміст залежно від явища, на яке він спрямовується. Водночас автори наголошують на необхідності використання моніторингу щодо правотворчої діяльності, нормативно-правових актів, нормотворчого процесу тощо [12, с. 30].

Між тим, у трактуваннях простежується низка ознак правового моніторингу: це різновид правової діяльності, яка може здійснюватися як спеціальними органами держави, так і іншими суб'єктами; полягає (є його основною формою) у спостереженні, аналізі та оцінці нормативно-правової бази держави; може проводитися стосовно конкретного нормативно-правового акта чи групи нормативно-правових актів на усіх стадіях правового регулювання (правотворчості, правореалізації, правозастосування); здійснюється з метою виявлення праворегулятивних можливостей чинних чи створюваних нормативно-правових актів; проводиться з метою формування якісних нормативно-правових актів, здатних ефективно регулювати суспільні відносини [11, с. 33].

Видається, завданням правового моніторингу є активізація системи постійного спостереження всього життєвого циклу нормативно-правового акта, включаючи етапи його підготовки, прийняття, застосування, внесення змін і доповнень, а також виконання, відстежування у процесі правозастосовної практики в діяльності органів влади [13].

Говорячи про суб'єктів правового моніторингу, слід вказати, що багатогранність об'єктів правового моніторингу зумовлює і розмаїття суб'єктів, причетних до його проведення. Коло таких суб'єктів на теперішній час у правовій системі України нормативно не визначено, що дає можливість їх широкого доктринального бачення.

Подібний підхід розділяється й іншими науковцями. Наприклад, Т.І. Тарахонич відмічає: «суб'єктами правового моніторингу є органи державної влади, місцевого самоврядування, громадські організації, інститути громадянського суспільства, наукова спільнота тощо. На жаль, на законодавчому рівні не визначено суб'єктів здійснення моніторингової діяльності, що дає можливість їх довільного тлумачення як на доктринальному рівні, так і з практичної точки зору» [19, с. 266].

А.М. Колодій, говорячи про суб'єктів правового моніторингу, виокремлює три групи: 1) органи держави та місцевого самоврядування, наділені правом приймати нормативно-правові акти, вносити до них зміни та доповнення, припиняти їх чинність: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, місцеві ради тощо; 2) суб'єкти, спеціально уповноважені для проведення моніторингу, або суб'єкти, у складі яких є контрольню-наглядіві або безпосередньо моніторингові структурні частини, а саме: Рахункова палата, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Вища рада правосуддя, Рада національної безпеки та оборони України, Центральна виборча комісія, прокуратура, Міністерство юстиції України, інші міністерства, державні служби, державні агентства та державні інспекції тощо; 3) недержавні формування [10].

На думку В.М. Косовича, розмежування суб'єктів моніторингу доцільно проводити залежно від їх «моніторингових повноважень» та юридичної значущості результатів моніторингу. Крім того, необхідно враховувати, що моніторинг може бути пов'язаний із підготовкою нового чи уточненням чинного нормативно-правового акта. Відповідно до вказаного, усіх суб'єктів правового моніторингу В.М. Косович поділяє на три групи: 1) усі органи сучасної української держави, наділені правом створювати нормативно-правові акти чи вносити до них зміни (результати діяльності цих суб'єктів автор вважає найбільш значущими, оскільки їх прямо пов'язано із правотворчою діяльністю); 2) суб'єкти, спеціально уповноважені для проведення моніторингу (уповноважені здійснювати фактично моніторингову діяльність суб'єкти робочих груп із підготовки проектів нормативно-правових актів, а також державні органи та установи, які за своїм потенціалом спроможні здійснювати оцінку поточного й перспективного законодавства, зокрема, органи судової влади, контрольню-наглядіві органи,

навчальні заклади тощо; 3) недержавні формування, починаючи з об'єднань громадян і завершуючи правосвідомими громадянами. При цьому автор вказує, що значущість висновків таких суб'єктів є мінімальною, адже вказані суб'єкти правового моніторингу на теперішній час в Україні є скоріше уявними, ніж реальними [11, с. 38–39].

Ю.С. Бахтіна виокремлює таких суб'єктів моніторингової діяльності: президент і державні органи (органи законодавчої і виконавчої державної влади, органи судової влади, інші державні органи), інститути громадянського суспільства, які виражають громадську думку (незалежні експерти, громадські об'єднання та некомерційні організації, які зацікавлені у вирішенні питань, що зачіпають їх інтереси), органи місцевого самоврядування, інститут уповноважених з прав людини, засоби масової інформації тощо [3].

Ю.В. Градова виокремлює дві групи суб'єктів: 1) державні органи; 2) громадяни та їх об'єднання. На думку автора, у всіх правових департаментах органів, наділених нормотворчими повноваженнями, мають бути аналітичні управління, спроможні здійснювати правовий моніторинг [7].

У той же час, Ю.С. Бахтіна наводить таку градацію суб'єктів правового моніторингу: 1) Верховна Рада України; Рахункова палата; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; Інститут законодавства Верховна Рада України; Президент України, Офіс Президента, Рада національної безпеки і оборони України; Представник Президента України в Автономній Республіці Крим; 2) Кабінет Міністрів України; міністерства, центральні органи виконавчої влади та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; місцеві державні адміністрації; 3) Верховна Рада Автономної Республіки Крим; Рада міністрів Автономної Республіки Крим; міністерства Автономної Республіки Крим; республіканські комітети Автономної Республіки Крим; інші органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим; органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; місцеві державні адміністрації; 4) органи прокуратури; 5) Конституційний Суд України; Верховний Суд, апеляційні місцеві суди; Вища кваліфікаційна комісія суддів України; Державна судова адміністрація України; Вища рада правосуддя; органи суддівського самоврядування; 6) органи державної влади, які не входять до системи органів виконавчої влади (Служба безпеки України, Центральна виборча комісія,

Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції тощо); 7) суб'єкти публічних повноважень із особливим статусом (Національний банк України); 8) дипломатичні представництва та консульські установи України, постійні представництва України при міжнародних організаціях; 9) органи місцевого самоврядування; 10) військово-цивільні адміністрації; 11) юридичні особи; 12) фізичні особи [4].

В науковій літературі існує ще одна наукова позиція, відповідно до якої раціонально розмежувати групу «суб'єктів» і групу «учасників» правового моніторингу. При цьому, до групи «суб'єктів» правового моніторингу належать: органи державної влади; посадові особи; спеціально створені зазначеними органами структури, що мають повноваження щодо здійснення державного контролю за станом законодавства. До «учасників» правового моніторингу відносять юридичних та фізичних осіб, які можуть брати участь у здійсненні державного контролю за станом законодавства. При цьому, правомочності суб'єктів і учасників моніторингу розрізняються за своєю природою. Вважається, що для суб'єктів здійснення правового моніторингу за невиконання або неналежне виконання обов'язків повинна наступати відповідальність перед законом. У той же час, учасники здійснення моніторингу можуть використовувати право, яке вони одержали від суб'єктів моніторингу [8].

Вказане дозволяє зважено сприйняти той факт, що на теперішній час правовий моніторинг в Україні здійснюють різні суб'єкти. І в цьому аспекті необхідно погодитися із позицією М.В. Афанасьєвої, яка зазначає, що здійснення в Україні правового моніторингу різними суб'єктами та відсутність механізмів взаємодії державних органів із дослідження якості та ефективності дії нормативних актів на теперішній час є досить відчутними [1].

Зводячи ж воєдино проведену дискрипцію суб'єктів моніторингової діяльності, розглянемо окремих суб'єктів правового моніторингу.

Так, Верховній Раді України як єдиному законодавчому органу відведено особливе місце у проведенні моніторингової діяльності. Слід вказати, що процес розроблення та прийняття закону включає в себе елементи моніторингу, тому можна говорити про здійснення парламентом перспективної та ретроспективної оцінки законопроекту, проведення аналізу, експертизи, планування та прогнозування. При цьому, найважливішим структурним підрозділом Вер-

ховної Ради, що має здійснювати моніторингову діяльність, є Комітет Верховної Ради, який здійснює законопроектну роботу, підготовку і попередній розгляд питань, віднесених до повноважень парламенту, а також виконання контрольної функції.

Уповноважений Верховної Ради з прав людини є особливим суб'єктом проведення моніторингу. Він постійно займається правозастосуванням, бере участь у підготовці соціальних законів та веде моніторинг складних питань правозастосування, які зачіпають найбільш важливі інтереси громадян. Така структура стикається з недоліками як закону, так і діяльності судів, інших органів державної влади [17].

Провідною установою серед суб'єктів моніторингу являється Інститут законодавства Верховної Ради України. На думку В.М. Косовича, Інститут законодавства Верховної Ради України має займатися моніторингом законів, а Міністерство юстиції України – підзаконних нормативно-правових актів [11, с. 39].

За словами О.Л. Копиленка, «моніторинг законодавства є постійним і послідовним напрямом діяльності Інституту законодавства Верховної Ради України, який охоплює низку складових науково-практичного, методологічного, прогностичного характеру» [14].

Говорячи про Президента України та Кабінет Міністрів України як суб'єктів правового моніторингу, слід вказати, що хоча серед повноважень Президента прямо не вказано повноваження щодо здійснення правового моніторингу, проте така згадка є в Положенні про Адміністрацію Президента України, яка відповідно до покладених на неї завдань здійснює моніторинг інформаційного простору України. У той же час, у положеннях Регламенту Кабінету Міністрів термін «моніторинг» згадується шістьнадцять разів, що дає підстави стверджувати про ключове місце Уряду у здійсненні правового моніторингу. Так, серед засад формування та реалізації державної політики виокремлено проведення моніторингу та оцінювання результатів реалізації державної політики та розроблення на основі такого оцінювання пропозицій щодо її продовження, коригування чи припинення [16].

Необхідно зазначити, що у Регламенті Кабінету Міністрів встановлюється порядок проведення моніторингу процесу реалізації рішення, динаміки основних показників, досягнення прогнозних результатів, визначається періодичність проведення аналізу ефективності результатів

реалізації рішення та шляхи їх застосування для коригування державної політики, а також зазначаються центральні органи виконавчої влади, що братимуть участь у проведенні моніторингу. Крім того, визначається періодичність подання звітів Кабінетові Міністрів за результатами моніторингу процесу реалізації рішення [16].

На Міністерство юстиції України як уповноважений суб'єкт правового моніторингу, відповідно до Положення про Міністерство юстиції України, покладено ряд завдань, які є елементами правового моніторингу. Серед них: розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів; розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства; узагальнення практики застосування законодавства; здійснення правової, гендерно-правової, антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів; підготовка зауважень і пропозицій до прийнятих законів; розроблення планів законопроектної роботи; координація діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з питань систематизації законодавства; інформування громадськості про стан реалізації державної політики тощо [15]. Крім того, Міністерство юстиції здійснює моніторинг розгляду справ у судах та інформує Кабінет Міністрів України про хід розгляду справ та прийняті рішення, після чого подає Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо подальших дій [18].

Судові органи як суб'єкти правового моніторингу у процесі здійснення правосуддя фактично відстежують стан законодавства з метою його правильного застосування та тлумачення, зустрічаються з проблематикою юридичних прогалин і колізій, готують огляди судової (правозастосовної) практики та інформацію про труднощі застосування законодавства [5, с. 20–22]. Акцентуємо увагу, що роль судової практики в механізмі правового моніторингу є однією з найважливіших, адже саме судові органи, перебуваючи щодня на рубежі інтересів, що часом суперечать один одному, мають найбільш повну інформацію про якість законодавства [2]. Судові органи – це той суб'єкт, що формує правозастосовну практику і в своїй діяльності кожен день стикається з порушенням правової норми. Зазначимо, що правовий моніторинг відбувається на всіх рівнях: від місцевого суду до Верховного Суду. Окремо слід виокремлювати Конституційний Суд України, якого наділено такою важливою місією, як вирішення питань про конституційність законів та інших правових актів в державі.

Що стосується органів прокуратури як суб'єктів правового моніторингу, вони проводять моні-

торинг правового простору під час виконання функцій нагляду за законністю нормативно-правових актів. Видається, однією з основних форм участі прокурорів у нормотворчій діяльності можна вважати попередження порушень закону шляхом перешкодження прийняттю незаконних правових актів органами державної влади [7].

Слід погодитися з твердженням В.М. Косовича, який зазначає, що не можна недооцінювати діяльність громадського сектору [11]. Видається, залучення громадських об'єднань до правового моніторингу може стати підґрунтям для покращення та внесення змін у роботу органів державної влади, законодавчих органів для покращення та розвитку держави, а також для розвитку та підтримання інтересів громадян. Таким чином необхідно, щоб здійснення правового моніторингу активно реалізовувалося через інститути громадянського суспільства, а саме: спілки, асоціації, громадські організації. Вбачається, у цьому аспекті слід погодитися із думкою В.Є. Іванчука, який вказує, що у демократизації влади громадський моніторинг допомагає сприяти прозорості дій державної влади та контролю за діями органів влади зі сторони громадськості [9, с. 121].

Висновки. Отже, як видається, правовий моніторинг в Україні є явищем досить новим та не до кінця вивченим. При цьому, незважаючи на активне, однак фрагментарне запровадження окремих напрямків моніторингової діяльності, яку виконують окремі суб'єкти, на теперішній час в Україні відсутня концептуальність в організації та проведенні правового моніторингу. Разом із тим, ґрунтовний аналіз концептуальних засад проблематики здійснення правового моніторингу свідчить про нагальність питання їх удосконалення, адже процес становлення моніторингової діяльності, на жаль, надто затягнувся. Вказане підтверджується доктринальною неокресленістю поняття «правовий моніторинг», а тому, видається, попереду його чекає ще не одна трансформація, актуалізована подальшим науковим пошуком.

Список використаної літератури:

1. Афанасьєва М.В. Правовий моніторинг в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Юридичний вісник*. 2016. № 3. С. 26–1.
2. Бахтіна Ю.С. Контроль, нагляд та моніторинг: співвідношення функцій державного управління. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 6. С. 78–84.
3. Бахтіна Ю.С. Поняття моніторингу в науці. *Юридичний бюлетень*. 2017. № 5. С. 8–16.
4. Бахтіна Ю.С. Правовий моніторинг як функція державного управління : дис. ... канд. юр. наук. Одеса, 2019. 246 с.

5. Бахтіна Ю.С. Суб'єкти здійснення правового моніторингу. Актуальні дослідження правової та історичної науки: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. Тернопіль. Вип. 10. 2019. 141 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ : Перун, 2007. 1736 с.
7. Градова Ю.В. Поняття, суб'єкти та об'єкти правового моніторингу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. Харків. 2009. № 4. С. 14–23.
8. Градова Ю.В. Правовий моніторинг як шлях удосконалення законодавчої бази. *Право і Безпека*. 2009. № 1. С. 13–18.
9. Іванчук В.Є. Про вплив громадських об'єднань на здійснення правового моніторингу в Україні. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах Європейської інтеграції : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. Т. 1. С. 119–121.
10. Ініціатива, партнерство, відкритий уряд. Громадська оцінка першого року впровадження (липень 2013) URL : ogp.gov.ua/sites/.../First%20year_cs_19_07_2013.pdf
11. Косович А.М. Правовий моніторинг як засіб вдосконалення нормативно-правових актів України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Львів, 2012. № 3. С. 31–44.
12. Мельничук С.М. Роль моніторингу у процесі вдосконалення правових форм реалізації функцій сучасної держави України. *Право і суспільство*. 2018. № 5. С. 29–33.
13. Міністерство юстиції Республіки Казахстан: «Методичні рекомендації щодо проведення правового моніторингу нормативно-правових актів і підготовки концепції проектів НПА». URL : <http://www.minijust.kz/ru/node/15896>
14. Національна безпека: сучасні виклики та реалії. *Голос України*. 2018. URL : <http://www.golos.com.ua/article/309381>
15. Положення про Міністерство юстиції України: Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 395. URL : <http://www.minjust.gov.ua/33>
16. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. №950 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text>
17. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Регламент Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-p>
19. Тарахонич Т.І. Правовий моніторинг як один із шляхів вдосконалення правового регулювання. *Альманах права*. Вип. 10. 2019. С. 265–268.
20. Юридична енциклопедія: в 6 т. редкол. Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: Укр. Енцикл., Т. 3: К–М. 2001. 792 с.

Ivanchuk V. Ye. Qualitative and substantive characteristics of the subjective composition of legal monitoring

The article is devoted to the study of the qualitative and substantive characteristics of the subjective composition of legal monitoring. It is determined that the Ukrainian legal theory has not yet created a proper doctrinal framework and methodology for legal monitoring. It is established that the modern theory operates with the concepts of: «monitoring of law», «monitoring of legislation», «monitoring of legislation and law enforcement practice», «monitoring of legal space (field)», «monitoring of regulatory legal acts», «monitoring of land», «monitoring of crime», «monitoring of the environment». What is common to these interpretations of monitoring is that the term is considered, regardless of the type, as a system of observations of certain phenomena. Thus, in this aspect, the understanding of monitoring and legal monitoring are almost identical in content.

It is substantiated that the diversity of the objects of legal monitoring also determines the diversity of the subjects involved in its implementation. At the same time, the circle of subjects of legal monitoring is currently not defined in the legal system of Ukraine, which makes it possible to have a broad doctrinal vision of them.

Having summarized the discrimination of the subjects of monitoring activities, the author examines individual subjects of legal monitoring. The author emphasizes that despite the active, but fragmentary implementation of certain areas of monitoring activities carried out by individual entities, there is currently no conceptual framework in Ukraine for organizing and conducting legal monitoring. At the same time, a thorough analysis of the conceptual foundations of the legal monitoring issues demonstrates the urgency of their improvement.

The analysis of the scientific understanding of legal monitoring as a phenomenon contributed to the formation of an idea of its capabilities.

Key words: *monitoring, monitoring activity, legal monitoring, object, subject.*